

Κατάλογος ονομάτων

A. Αρχαία τοπωνύμια

1. Ακρωτήρια

Μινώα ακρωτήριο, η βραχονησίδα της Μονεμβασίας

Μαλέας ακρωτήριο, ο σημερινός Κάβο-Μαλιάς

Όνου γνάθος, η σημερινή Ελαφόνησος

2. Οικισμοί

Ακρίαι, αρχαίος οικισμός, η σημερινή Κοκκινιά

Βιάνδινα, αρχαίος οικισμός, η σημερινή Ελαία

Κυπαρισσία, αρχαίος οικισμός

Ασωπός, αρχαίος οικισμός, η σημερινή Πλύτρα

Κοτύρτα, αρχαίος οικισμός, η σημερινή Δαιμονιά

Αφροδισιάς, αρχαίος οικισμός, ο σημερινός Άγιος Γεώργιος Βοιών

Βοιαί, αρχαίος οικισμός, η σημερινή Νεάπολη (και περιοχή/τα μεσαιωνικά και νεότερα **Βάτικα**)

Ήτις, αρχαίος οικισμός, το σημερινό Παλαιόκαστρο Βοιών

Σίδη, αρχαίος οικισμός

Επίδαυρος Λιμηρά, αρχαίος οικισμός

Ζάραξ, αρχαίος οικισμός, το σημερινό Λιμάνι του Γέρακα

Κύφαντα, αρχαίος οικισμός, το σημερινό Κυπαρίσσι

3. Εδαφονύμια

Ζάραξ όρος, η σημερινή Κουλοχέρα

Λεύκη πεδίων, ο σημερινός κάμπος Ασωπού και Μολάων

4. Επώνυμα ιερά

Υπερτελέατον, αρχαίο ιερό του Απόλλωνος, θρησκευτικό κέντρο (περιοχή Φοινικίου)

Άρτεμις Λιμνάτις, αρχαίο ιερό της Αρτέμιδος (περιοχή Αγίου Στεφάνου Νομίων)

Επιδήλιον, αρχαίο ιερό του Απόλλωνος (περιοχή Χουνάρια Νομίων)

B. Μεσαιωνικά και Νεώτερα τοπωνύμια

1. Κάστρο, συνοικισμός (Κάτω Πόλη)

Ελκόμενος Χριστός, παλαιός μητροπολιτικός ναός
Παναγία Χρυσοφίτισσα, πολιούχος Μονεμβασίας (Ιερός Ναός)
Παναγία Μυρτιδιώτισσα, Ιερός Ναός
Άγιος Δημήτριος, Ιερός Ναός
Αγία Σοφία, Ιερός Ναός (στην Άνω Πόλη)
Αγία Τριάδα, Ιερός Ναός (κοιμητηριακός)
Αγία Άννα, παλαιός ναός
Άγιος Νικόλαος, παλαιός ναός
Άγιος Ιωάννης, παλαιός ναός
Ευαγγελίστρια, παλαιός ναός
Άγιος Σπυρίδων, παλαιός ναός
Σωτήρας, παλαιός ναός
Άγιοι Τεσσαράκοντα/Σαράντα, παλαιός ναός
Άγιοι Απόστολοι, μικρός ναός στο βράχο
Τζαμί, μουσουλμανικό τέμενος
Μεγάλη Τάπια, μεγάλη πλατεία
Μικρή Τάπια, μικρή πλατεία
Φάρος/Αγορά/ Καλντερίμι, η κεντρική εμπορική οδός
Κατηχούμενα, παλαιά συνοικία
Πορτέλλο, μικρή επιθαλάσσια πύλη
Καραούλι, ο ΒΔ και ΒΑ προμαχώνας της Κάτω Πόλης
Ταμπακαριά, θέση επεξεργασίας δερμάτων
Κουρκούλα, παράκτια θέση με λιμενοβραχίονα
Λαζαρέτο, παλαιό λοιμοκαθαρτήριο

2. Γέφυρα, συνοικισμός

Άγιος Λεόντιος, τοπικός άγιος (Ιερός Ναός)
Άγιος Γεώργιος, Ιερός Ναός
Παναγίτσα, Ιερός Ναός
Ηρώο, μαρμάρινο μνημείο στην πλατεία της Γέφυρας
Μαντράκι, παλαιό μικρό λιμάνι
Πλάκα, το πλάτωμα παρά την ανατολική πλευρά του λιμένος *Μαντράκι*
Κάκαβος, παράκτια θέση

Πέρα Κάκαβος, παράκτια θέση
Επτάπαιδες/Επτά Παίδες, παλαιό ασκητήριο
Ασκηταριά, παλαιό ασκητήριο
Τσικαλαριά, θέση στο δυτικό τμήμα της Γέφυρας
Σαμαράκι, βουνό ΝΔ της Γέφυρας

3. Αγία Κυριακή, συνοικισμός

Αγία Κυριακή, Ιερός Ναός
Λαχανιάς, μεγάλη αγροτική περιφέρεια δυτικά του οικισμού

Γ. Ονόματα

1. Εθνικά ονόματα (συνδεόμενα με το ιστορικό παρελθόν της πόλης)

Λακωνία/Λάκωνες
Λακεδαίμων (αρχαία)/Λακεδαιμονία (μεσαιωνική)/Λακεδαιμόνιοι
Σπάρτη/Σπαρτιάτες
Μάνη/Μανιάτες
Τσακωνιά/Τσάκωνες
Σπέτσες/Σπετσιώτες
Ύδρα/Υδραίοι
Κρήτη/Κρήτες
Κύθηρα/Κυθήριοι
Ψαρά/Ψαριανοί
Νέα Ζηλανδία/Νεοζηλανδών (τιμητικό ευχαριστήριο έγγραφο της Νέας Ζηλανδίας προς την Κοινότητα Μονεμβασίας ομιλεί για τη συνδρομή των Μονεμβασιτών στη διάσωση των Νεοζηλανδών στρατιωτών το 1941)

2. Λάκωνες άγιοι (με καταγωγή από τη Μονεμβασία ή σχετιζόμενοι με τη Μονεμβασία)

Άγιος Λεόντιος ο εκ Μονεμβασίας
Άγιος Γεώργιος ο εν Μαλεώ ασκήσας
Άγιος Πέτρος, επίσκοπος Μονεμβασίας
Άγιος Θεοφάνης, επίσκοπος Μονεμβασίας
Οσία Μάρθα Μονεμβασίας
Άγιος Παύλος, επίσκοπος Μονεμβασίας
Άγιος Θεόδωρος Κυθήρων
Άγιος Φώτιος Μονεμβασίας, επίσκοπος Κιέβου

3. Πολιτικές, στρατιωτικές, εκκλησιαστικές και πνευματικές προσωπικότητες, ευεργέτες

Βυζαντινοί χρόνοι

Μαυρίκιος, αυτοκράτορας του Βυζαντίου(κτήση της Μονεμβασίας)

Ανδρόνικος Β΄ Παλαιολόγος, αυτοκράτορας του Βυζαντίου (παραχώρησε προνόμια στη μητρόπολη Μονεμβασίας και ήταν ιδιαίτερα λαοφιλής στη Μονεμβασία)

Ιωάννης ΣΤ΄ Καντακουζηνός, βυζαντινός αυτοκράτορας (παραχώρησε προνόμια στη μητρόπολη Μονεμβασίας και ήταν λαοφιλής στη Μονεμβασία)

Μανουήλ Παλαιολόγος, βυζαντινός άρχοντας Μονεμβασίας, ο οποίος αρνήθηκε το 1460 να παραδώσει την πόλη στους Τούρκους

Νικόλαος Ευδαιμονογιάννης, βυζαντινός άρχοντας Μονεμβασίας

Πάυλος Μαμωνάς, βυζαντινός άρχοντας Μονεμβασίας

Ιωάννης Σοφιανός, βυζαντινός άρχοντας Μονεμβασίας

Μεταβυζαντινοί χρόνοι

Αρσένιος Αποστόλης, επιφανής λόγιος και κωδικογράφος, εκ Μονεμβασίας, 16ος αι.

Γαβριήλ Σεβήρος, μητροπολίτης Φιλαδελφείας, εκ Μονεμβασίας, 17ος αι.

Ανδρέας Λικίνιος, επιφανής ιατροφιλόσοφος, εκ Μονεμβασίας , τέλη 17ου – αρχές 18ου αι.

Νικόλαος Χρυσογιάννης, έμπορος, ευπατρίδης, εκ Μονεμβασίας, πρώτο μισό του 18ου αι. (ιδρυτής ελληνικής σχολής Μονεμβασίας)

Άνθιμος ο Λέσβιος, μητροπολίτης Μονεμβασίας (συντάκτης του κώδικα του Ελκομένου Χριστού, ανασυγκρότησε τη Μητρόπολη, έλαβε μέρος στα Ορλωφικά), μέσα 18ου αι.

Ελευθέριος Στ. Καλογεράς, λόγιος, διδάσκαλος της ελληνικής σχολής Μονεμβασίας, μέσα 18ου – αρχές 19ου αι.

Χρυσάνθος Παγώνης, εθνομάρτυρας μητροπολίτης Μονεμβασίας, Τριπολιτσά 1821

Νεώτεροι χρόνοι

Γεράσιμος Παγώνης, τοποτηρητής μητρόπολης Μονεμβασίας (συντάκτης σημαντικού υπομνήματος του 1828 σχετικά με την ιστορία της επαρχίας Μονεμβασίας/Επιδαύρου Λιμηράς)

Μιλτιάδης Α. Αποστολίδης, δικαστικός, ευπατρίδης του 19ου αι. (πολέμησε για την απελευθέρωση της Θεσσαλίας)

Νικόλαος Α. Βέης, ακαδημαϊκός (πρώτος μελετητής της μεσαιωνικής ιστορίας της Μονεμβασίας)

Κωνσταντίνος Εμμ. Καλογεράς, στρατιωτικός (συγγραφέας τριών θεμελιωδών πονημάτων για την ιστορία της Μονεμβασίας τη δεκαετία του '50 και '60)

Γιάννης Ρίτσος, ποιητής διεθνούς εμβέλειας

Γεώργιος Δ. Ανδρεσάκης και Παναγιώτης Δ. Ανδρεσάκης, ευεργέτες Μονεμβασίας
Στήβεν Ράνσιμαν, βυζαντινολόγος, επίτιμος δημότης Μονεμβασίας (αναγόρευση επί κοινοτάρχη
Ευαγγέλου Γεωργιλή μετά από πρόταση του Μονεμβασιώτικου Ομίλου)

4. Ηγετικές μορφές του Αγώνα (1821)

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, στρατιωτικός ηγέτης του '21

Δημήτριος Υψηλάντης

Αλέξανδρος Καντακουζηνός, ευπατρίδης αγωνιστής του '21 (παρέλαβε το κάστρο της
Μονεμβασίας από τους Τούρκους στο όνομα του Δημητρίου Υψηλάντη)

Ιωάννης Καποδίστριας, πρώτος κυβερνήτης της Ελλάδας

Κωνσταντίνος Κανάρης, φρούραρχος Μονεμβασίας και πρωθυπουργός της Ελλάδας

Μανιάτες

Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης, ηγεμόνας της Μάνης

Ηλίας Χρυσοσπάθης, Φιλικός, οπλαρχηγός του '21

Πιέρρος Γρηγοράκης Μαγγιόρος, οπλαρχηγός του '21

Τζανετάκης Γρηγοράκης, οπλαρχηγός του '21 (αρχηγός των Μανιατών στην πολιορκία της
Μονεμβασίας και μετέπειτα φρούραρχος του κάστρου)

Δημητράκης Γρηγοράκης Τζιγγουράκος, οπλαρχηγός του '21

Πιέρρος Γρηγοράκης Νικολόπουλος, Μανιάτης καπετάνιος πλοίου

Παναγιώτης Μαυρομάτης Μπουζουναράς, Μανιάτης καπετάνιος πλοίου

Τσάκωνες

Γεωργάκης Μιχαλάκης, Τσάκωνας οπλαρχηγός του '21

Θεόδωρος Γούλενος, πρόκριτος του Πραστού

Γεώργιος Γούλενος, Τσάκωνας οπλαρχηγός του '21, υιός του προκρίτου Θεοδώρου, πεσών στη
Μονεμβασία

Σπετσιώτες

Γεώργιος Πάνου, Σπετσιώτης καπετάνιος, αρχηγός ναυτικής δύναμης στην πολιορκία της
Μονεμβασίας και μετέπειτα έπαρχος Μονεμβασίας

Ανάργυρος Α. Χατζή-Αναργύρου, Σπετσιώτης καπετάνιος

Βασίλειος Λαζάρου Ορλώφ, Σπετσιώτης καπετάνιος

Νικόλαος Λαζάρου Ορλώφ, Σπετσιώτης καπετάνιος

Ηλίας Θερμησιώτης, Σπετσιώτης καπετάνιος, μετέπειτα φρούραρχος Μονεμβασίας

Γιάννης Κούτσης, Σπετσιώτης καπετάνιος

Αναστάσιος Ανδρούτσου, Σπετσιώτης καπετάνιος

Νικόλαος Ράπτης, Σπετσιώτης καπετάνιος

Θεόδωρος Λαζάρου Ορλώφ, Σπετσιώτης καπετάνιος
Ανάργυρος Παύλου Χατζη-Αναργύρου, Σπετσιώτης καπετάνιος
Γεώργιος Χατζη-Ανδρέου, Σπετσιώτης καπετάνιος
Αναγνώστης Κυριακού, Σπετσιώτης καπετάνιος
Γεώργιος Κλίσσας, Σπετσιώτης καπετάνιος

Υδραίοι

Νικόλαος Γεωργίου Μωραΐτης, Υδραίος καπετάνιος
Ιωάννης Παντελής Μακρυμούρας, Υδραίος καπετάνιος

Μονεμβασίτες

Αρσένιος Γιαννούκος, αρχιμανδρίτης, ευπατρίδης αγωνιστής του '21 και ευεργέτης του Έθνους
(οι λοιποί Μονεμβασίτες αγωνιστές/αρχηγοί ένοπλων σωμάτων του '21 περιλαμβάνονται στην κατηγορία πληρεξούσιοι και βουλευτές)

- Θεόδωρος Κορώνης
- Γεώργιος Λελάκης
- Δημήτριος Θεοφιλάκης

(Τρεις θαλασσόλυκοι ψαράδες οι οποίοι στην κρισιμότερη στιγμή της πολιορκίας, παρότι λιμοκτονούντες, μετέφεραν με μεγάλο κίνδυνο - κύματα, άνεμος, βομβαρδισμοί - μήνυμα στους πολιορκητές να βαστάζουν την πολιορκία γιατί οι Τούρκοι ήσαν έτοιμοι να παραδοθούν).

- Βενέττα, ηρωίδα, Μονεμβασίτισσα κατά την πολιορκία του Κάστρου, η οποία κάλυψε τους ψαράδες, ο ένας εκ των οποίων ήταν σύζυγός της

- Εθνομάρτυρας Λελάκης, (πατήρ του Θεόδωρου Λελάκη) στον οποίον οι μπαρδουνιώτες Τούρκοι ξέσπασαν το μένος τους, αποκεφαλίζοντάς τον.

5. Πληρεξούσιοι και Βουλευτές σχετιζόμενοι εκ καταγωγής ή δράσης με τη Μονεμβασία

Παναγιώτης Ε. Καλογεράς, πληρεξούσιος Μονεμβασίας (εκ Μονεμβασίας)

Γεώργιος Δεσποτόπουλος, πληρεξούσιος Μονεμβασίας, οπλαρχηγός του '21 (εκ Μονεμβασίας)

Ιωάννης Δεσποτόπουλος/Ευγενίδης, πληρεξούσιος Μονεμβασίας, οπλαρχηγός του '21 (εκ Μονεμβασίας)

Γεώργιος Π. Δρίβας, πληρεξούσιος Μονεμβασίας, οπλαρχηγός του '21 (εκ Κρεμαστής)

Κυριάκος Κοσμάκης, πληρεξούσιος Μονεμβασίας (εκ Μονεμβασίας)

Ιωάννης Φελούρης Κρανίδης, βουλευτής επαρχίας Μονεμβασίας, Μανιάτης οπλαρχηγός του '21, πρωτοστάτησε στην απελευθέρωση της Μονεμβασίας)

Ιωάννης Α. Αποστολίδης, βουλευτής Επιδάουρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)

Ελευθέριος Μ. Καλογεράς, βουλευτής Επιδάουρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)

Νικόλαος Θ. Ρίτσος, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)
Θεόδωρος Δ. Ρίτσος, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)
Παναγιώτης Θ. Ρίτσος, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)
Ιωάννης Γ. Καπιτσίνης, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)
Γεώργιος Π. Καπιτσίνης, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς, (εκ Μονεμβασίας), έφεδρος
υπαξιωματικός, Σιάτιστα 1912
Κωνσταντίνος Ν. Παπαμιχαλόπουλος, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Κρεμαστής, συγγραφέας
του θεμελιώδους ιστορικού έργου *Πολιορκία και άλωση της Μονεμβασίας υπό των
Ελλήνων τω 1821*, Αθήνησι 1874)
Μιχαήλ Ι. Στελλάκης, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εκ Μονεμβασίας)
Ηρακλής Δ. Ζουμπουλάκης, βουλευτής Επιδαύρου Λιμηράς (εξ Αγίου Στεφάνου Μονεμβασίας)

6. Μονεμβασίτες απωλεσθέντες στους πολέμους

Μονεμβασίτες απωλεσθέντες στους δύο Βαλκανικούς πολέμους (1912–1913):

Γεώργιος Π. Καπιτσίνης, έφεδρος υπαξιωματικός, Σιάτιστα 1912 (βλ. και βουλευτές)

Νικόλαος Α. Ρίτσος, ανθυποπλοίαρχος, Χίος 1912

Ιωάννης Δημ. Σπυριδάκος, στρατιώτης, Ήπειρος 1913

Νικόλαος Ιω. Γιαννόπουλος, στρατιώτης, Μακεδονία 1913

Μονεμβασίτες απωλεσθέντες στον Μικρασιατικό πόλεμο (1919–1922):

Μελέτιος Ελευθ. Χριστοφοράκης, στρατιώτης, Μικρά Ασία 1920

Παναγιώτης Γεωργ. Κουρκούλης, στρατιώτης, Μικρά Ασία 1921

Κωνσταντίνος Γεωργ. Σπυριδάκος, στρατιώτης, Μικρά Ασία 1922

Σταύρος Ιω. Αργεΐτης, στρατιώτης, Μικρά Ασία 1922

Μονεμβασίτες απωλεσθέντες στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο:

Γεώργιος Εμμ. Αγγελάκης, στρατιώτης, 1941

7. Λοιπά ονόματα

Ιστορικά, γεωγραφικά

Μονεμβασιά/Μαλβαζία, ονομασία ιστορικού τοπικού οίνου

Πάρνωνας, η οροσειρά της ανατολικής Πελοποννήσου

Μυρτώο, το ομώνυμο πέλαγος

Κύριοι τόποι μετανάστευσης Μονεμβασιτών

Βυζαντινοί χρόνοι

Κωνσταντινούπολη

Μικρά Ασία

Μεταβυζαντινοί χρόνοι

Κρήτη

Επτάνησα

Βενετία

Κυκλάδες

Νεώτεροι χρόνοι

Αθήνα

Πειραιάς

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Καναδάς

Αυστραλία

Επισημείωση:

Η **Εθνική Οδός 86 (ΕΟ86)** είναι ο οδικός άξονας που συνδέει τους οικισμούς Κροκεαί – Μολάοι – Μονεμβασία, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση Γ/25871 (Φ.Ε.Κ. Β' 319, 23/7/1963 και το Μητρώο Εθνικών Οδών, ΕΣΥΕ, Αθήνα 1998 (χωρίς αρίθμηση). Πρόκειται για την κύρια αμαξιτή οδό που διέρχεται από τις βόρειες και ανατολικές παρυφές του συνοικισμού της Αγίας Κυριακής, διασχίζει το βόρειο και το κεντρικό τμήμα του συνοικισμού της Γέφυρας και καταλήγει στην πύλη της Κάτω Πόλης της Μονεμβασίας.